

(BARRA) *Abarserola, abarset, abarta, V. esbarzer*
Abasardar, V. basarda Abàsia, V. venir Abassar,
V. bassa

ABASSEGAR, 'acaparar', alteració de l'antic *abcegar* 'usurpar, infringir l'exercici d'un dret, d'un domini' pròpiament 'encegar, tapar la visió', i aquest, prolongació semierudita del ll. *obcaecare* (o *occaecare*) 'encegar', 'tapar' (derivat de *caecus* 'orb'); en la llengua moderna l'esforç per pronunciar ben audiblement la *b* (ajudant-hi la influència de *bassa* 'tcila, embassament') ha fet que es canviés la inicial *abce-* en *abasse-*. □ 1.ª doc.: *abcegar* fi S. XIII; *aba<s>sagar*, 1839, Lab. («gavellar»).

Abassegar és ara un terme força usual, encara que sobretot en l'estil literari, i més entre la gent del Centre i Nord del Principat que enlloc més: «com unes germanes d'en Rafel, mitx beneytones, no servien per a res, ella fou qui *abassegà* l'rem de la casa», M. Vayreda, *Puny*, xi, p. 182; «l'egoisme sol fer nierada en el cor dels fills quan són pujats per un pare o una mare *abassegadors*», Coromines, *La Vida Austera*, p. 65.8; veg. exs. d'escriptors de la Renaixença en el *DAG*. No s'ha proposat cap etimologia, car la que posà un estimat i respectat col·lega (en *AORBB* III, 19, *AlcM*) no és susceptible ni de discussió fonètica-

ment. No obstant, salta a la vista que *abassegar* no és més que una variant de l'antic *abcegar*, mot ben freqüent. En el famós procés de Camarasa contra el monstruós Pere de Palau, dels anys 1295-99, apareix sovint amb els sentits de 'frustrar, impedir l'exercici d'un dret': «ffo feyta una inquisició — contra alguns hòmens de Camarasa et en P. de Palau, batle --- *abcegà* la dita inquisició, que lo senyor rey no n'hac re» (C. Candi, *MiscHC*. II, 166), «la qual inquisició s'és *absegada*, que non és venduda a sentència» (ib. II, 161); sovint, amb el matis d'escamotejar': «s'és *abcegada* una cavalleria, al senyor rey, en Camarasa, a sabut d'En P. de Palau, tinent-loc del senyor rey --- de dues cavaleries que deven éser, an-en feyt una, ab consentiment d'En P. de Palau» (II, 178); «depús él fo batle, s'an *absegades* dues cavaleries en Camarasa, que no an feyt a vós negun serviy» (II, 161); i veg. encara II, 184, i II, 185; C. Candi explica: «la manera com fou *abcegada* (que equival a *filtrada* en llenguatge del S. XIII) certa cavalleria o feu reyal --- devent fer, entre dos ---, dugues cavaleries al Monarca, les adjuntaren, prestant-ne una sola 'per alleviar lo feu de major càrrech'» (II, 105).

Veiem d'altra banda que la forma més etimològica, amb *o-*, es troba encara en algun escriptor molt culte, i conservant el sentit directe i propi: «*obcegats* los ulls de ta ànima» Llull, *Gentil*, 58, i un altre en *Merav*. iv. Però *abcegar* es troba molt més sovint: «d'aquells qui seran trobats colpables en la dita inquisició, dels quals sien cobrats a-manves los béns que per la inquisició aparrà que hagen *abcegats* o preses no degudament», doc. de 1330 (*BABL* IV, 1443). Aquest ús de caràcter jurístic o administratiu és el

que està més divulgat, de bon tros, en la doc. medieval, de manera que se'n troben testimonis pertot, ací i allà: «a mesions sien per vós, dit honrat lochtinent, emparats e segrestats de continent, per tal que aquells no sien en frau del dit creador *abçegats* o transportats» lleigeixo amb data de 1371 en el *Llibre de Cort* o Capbreu de Cinctorres (Morella) (1961); «foren preses --- per ço cor alscons oficials vostres allegaven que havien *abcegat* algun dret a vós pertanyent», a. 1380, doc. de l'Infant Joan (Rubió, *Diplom. de l'Or. Cat.*, 504).

És ben comprensible aquesta aplicació de la idea d'oclusió o tament de tota sortida — *occaecare* (o *obc-*) *fossas* Columèla, *occaecare artus* Virgili, *occecare diem* Livi, *occaecatus sol* Plaute — al dret administratiu, tant a base de la noció d'«obturar la sortida» com 'llevar tota perspectiva', 'colgar sota l'oblit'. I així també es degué aplicar a la terminologia militar, en el sentit d'«embussar l'entrada d'un port, d'una cala, d'un accés naval»: a la vetlla de la campanya del Cerimoniós, el rei Jaume despatxa ordres a Andreu Falet, batlle de Sòller, i els altres, que registri la costa i faci que *se abseguen* des del Cap de Formentor fins a la Palomera, a. 1343 (*BSAL* VI, 170b). Mot català tan divulgat que en trobem ecos, un poc vagues, i tan llunyans com el del granadí Pare Guadix, en l'any 1593: «*abaçagar* dizen en algunas partes de España, i en Estremadura (?), para significar 'humillar, abaxar o avasallar una persona a otra'» (cita del *DHiAcEsp*. 1960, p. 68a), dada de ben poc valor geogràfic, però que potser en té més pel matis semàntic, que sembla tirar ja cap al modern.

Car de tota manera és un fet que des de l'esfera administrativa el mot transcendia a la llengua literària i general, i amb matisos més amplis. De vegades en literatura es manté la consciència del sentit originari; de tota manera són textos que tenen encara el valor de reblar la seguretat de l'equació etimològica amb *obcaecare, occae-*. Així Bernat Metge adapta una cita de Cassiodor «*sapimus, cum divina illuminatione bene gerimus, atque iterum desipimus cum, delictis caligantibus, obcaecamur*», «los hòmens saben quant per divinal iluminació usen de bé, e dessaben o ignoren quant per tenebres de crims e delictas són *abçegatz*» (*Lo Somni*, ed. Casacuberta; ed. Riq. 216.27). Però el sentit ja està més innovat en altres passatges de B. Metge: «riquesa, / ffavor ne honor temporal, / qui geten al foch infernal / tots cells que-y posen esperança; / car fan decantar la balança / comunament en greus pecats, / e fan-los morir *abseguats* / per ço que no troben mercé» (*Fortuna e Pr.*, v. 838). En fi, avançant més el S. xv, veiem indicis que el mot es decanta ja cap al sentit modern, si bé en usos ambivalents que es poden entendre de totes dues maneres, car quan Pere Torroella escrivia «amor qu'és tal(1) que-ls amadors *abseguen*» no és gens inversemblant que entengués com avui 'acaparar' (cf. supra *els pares abassegadors* en *La Vida Austera*), però al capdavant no feia més que adaptar apropiant-se'ls uns mots de Francesc Ferrer, on es lleigeix *ensega* (cita de Riq., ed.